

GONAGASLAŠ GIELDA- JA
OĐASMAHTTINDEPARTEMEANTA

Prop. 132 L

(2019–2020)

Proposišuvdna Stuorradiggái (láhramearrádusevttohus)

Sámelága rievdadeapmi (gieldda- ja guovloodastusa čuovvumuššan)

*Giellada- ja ođasmahttindepartemeantta ávžžuhus geassemánu 12. b. 2020,
dohkkehuvvon stáhtarádis seammá beaivve.
(Solberga ráđdehus)*

1 Proposišuvdna váldosisdoallu

Giellada- ja ođasmahttindepartemeantta evttoha dán proposišuvnna rievdadit sámelága § 2-4. Mearrádus mudde sámediggeválgga válgabiirriid ja áirrasjuogu.

Stuorradikki mearrádusaid geažil, mat dahkkojedje geassemánu 8. b. 2017, juovlamánu 7. b. 2017 ja juovlamánu 13. b. 2018 guovloodastusa ja gielladaođastusa birra, de lea fylka- ja gielladastruktuvra rievdaduvvon.

Giellada- ja fylkastruktuvrra rievdadusaid geažil ferte rievdadit sámelága § 2-4 teavstta, mas meroštallojit sámediggeválgga válgabiirret ja áirrasjuohku.

Departemeantta lea gávnahan ulbmillažžan ovddidit proposišuvnna gulaskuddama haga. Bargovuohki spiehkasta čielggadanbagadusa váldonjuolggadusa čuoggás 3-3, man mielde evttohuvvon láhkarievdadusaid dábaláččat galgá bidjat gulaskuddamii. Čuoggá 3-3 nuppi lađđasa vuodul sáhtta dattetge spiehkastit váldonjuolggadusas, jos dat adnojuvvo čielgasit dárbbasmeahtumin. Vuodustus dasa, ahte gulaskuddan ii čadahuvvo, lea ahte rievdadusat adnojuvvojit buhtes tehnikkalaš rievdadussan, mainna sihkkarastet ahte sámelágas geavahuvvojit gielladaid ja fylkaid ođđa namahusat.

2 Proposišuvdna duogáš

2.1 Guovloodastus

Ođđajagemánu 1. b. 2020 rájes Norggas leat oktanuppeloškái fylkka; logi fylkkagiellada ja vel Oslo giellada, mas leat fylkkagiellada doaimmat. Ovdal ledje ovcci fylkkas unnit go 200 000 ássi. Ovdal lei ássiidlogu dáfus unnimus fylkkas 76 000 ássi, dál leat 240 000 ássi.

Go fylkkagielladat leat dál stuorábut, de dat ožžot maid eanet gaskaomiid, maiguin ovddidit fylkkaid guovlluide mihtilmas dárbbuid ja vejolašvuodaid vuodul. Daidda sirdet doaimmaid ja gaskaomiid dakkár surggiin, main fylkkagielladain lea jo ovddasvástádus ja gelbbolašvuohhta.

Fylkkagielladat ožžot maid ođđa doaimmaid, earret eará dakkár surggiin go gelbbolašvuohhta ja ovttaidahttin, álbmotdearvvašvuohhta, dálkkádat ja biras, ealáhusovddideapmi ja eanandoallu, dutkan, johtolat, plánen ja kultuvra. Dat leat mávssolaš suorggit, maid olis ovddidit servodaga fylkka siskobealde, ja fylkkagielladain lea buorre vuoddu čadahit doaimmaid.

2.2 Gielladaođastus

Ođđajagemánu 1. b. 2020 rájes Norggas leat 356 giellada. Vaikko leat ovttahtán ollu gielladaid, de eai leat rievdadat gielladastruktuvrra váldosárgosiid.

Sullii bealis gielddain leat ain unnit go 5 000 ássi, ja eanet go 120 gielddas leat unnit go 3 000 ássi. Oddajagemánu 1. b. 2020 maŋŋá leat stuorát erohusat stuorámuš ja unnimus gielddaid gaskka. Mii leat ožžon odđa, stuorra gielddaid, main leat nannosut organisašuvnnat ja stuorát fágabirrasat, ja mat sáhttet sihke lágidit buriid bálvalusaid ja aktiivvalaččat ovddidit odđa gieldda servodaga ja ealáhusaid. Ollu unna gielddažiin leat unna organisašuvnnat, mat eai leat nu nannosat birgehalledat dálá ja boahhteáiggi hástalusaiiguin iežaset ássiid ja báikkálaš servodaga buorrin. Erenoamážit fuolas-tuhtá, go ollu smávva gielddain leat hástalusat bálkáhít ja doallat doarvái gelbbolašvuoda ja bargonávccaid organisašuvnnain, vai dat nagodit buvtadit buriid ja ovttárvosaš bálvalusaid ássiidasaset.

2.3 Ráddádallamat

Go jo dás lea sáhka sámelága rievdadeames, de gáibiduvvo ráddádallan Sámedikkiin, vrd. 2005 mearriduvvon ráddádallanbargovugiid stáhta eiseválddiid ja Sámedikki gaskka. Sámediggái lea fállujuvvon vejolašvuodta ráddádallat. Sámedikkis eai dattetge oaidnán dan dárbbaslažžan, go jo láhkii eai dahkkojuvvo materiála rievdadusat.

3 Sámelága rievdadeapmi

Dán proposišuvvna rievdadusat leat evttohuvvon dan geažil, go gieldda- ja fylkastruktuvra lea rievdaduvvon. Rievdadusaid geažil ferte heivehit lága § 2-4, mas mearriduvvojit sámediggeválgga válgabirret ja áirrasjuohku.

4 Evttohusa ekonomalaš ja hálddahušlaš čuovvumušat

Departemeantta árvoštallama vuodul dán proposišuvvna rievdadusevttohusain eai leat ekono-

malaš eaige hálddahušlaš čuovvumušat, main livččii mearkkašupmi.

5 Fuopmášuhttimat mearrádusa hárrái

§ 2-4 hárrái

Mearrádusas ovdanbuktojit Sámediggeválgga válgabirret. Go jo gieldda- ja fylkastruktuvra lea rievdan, de ferte odasmahttit dán mearrádusa. Romssa fylkka ja Finnmárkku fylkka sajis lea dál Romssa ja Finnmárkku fylka. Mátta-Trøndelága fylkka ja Davvi-Trøndelága fylkka sajis lea dál Tröndelage fylka. Sogn og Fjordane fylkka ja Hordaland fylkka sajis lea dál Vestland fylka. Oarje-Agder ja Nuorta-Agder fylkkat rievdaduvvojit Agder fylkan. Telemark ja Vestfold fylkkaid sajis lea dál Vestfold ja Telemark fylka. Akershus, Buskerud ja Østfold fylkkat rievdaduvvojit Viken fylkan. Fálesnuori suohkan gullá dál Hámmerfeastta suohkanii. Leangáviikka, Birggi, Doaskku ja Ránáidsullo suohkanat gullet Sáccá suohkanii. Skániid suohkan gullá Dielddanuori suohkanii. Bjarkøy suohkan gullá Hársttáid suohkanii. Rindal suohkan gullá Tröndelage fylkii.

Mearrádussii eai dahkkojuvvo materiála rievdadusat, dušše gielddaid ja fylkkaid namat odasmahttojit.

Gieldda- ja odasmahttindepartemeanta

á v ž ž u h a :

Ahte Gonagaslaš Majestehta dohkkeha ja vuolláičállá Stuorradiggái ovddiduvvon proposišuvdnaevttohusa sámelága rievdadeami birra (gieldda- ja guovloodastusa čuovvumuššan).

Mii HARALD, Norgga Gonagas,

n a n n e :

Stuorradiggi bivdojuvvo dahkat láhkamearrádusa sámelága rievdadeami birra (gieldda- ja guovloodastusa čuovvumuššan) nu mo mielddusin biddjojuvvon evttohusas celkojuvvo.

Láhkaevttohus

sámelága rievdadeami birra (gieldda- ja guovloodastusa čuovvumuššan)

I

Láhka juovlamánu 6. b. 1987 nr. 56 Sámedikki ja eará sámi vuoigatvuodaid birra, § 2-4 galgá leat ná:

§2-4. Válgabiirret ja áirrasjuohku.

Sámediggái välljejuvvojit lahtut ja várrelahtut čuovvovaš válgabiirriin:

1. Nuortaguovllu válgabiire/Østre valgkrets: Máttá-Várjjaga, Unjárgga, Čáhcesullo, Várggáid, Báhcavuona, Deanu, Bearalvági, Davvesiidda ja Gáŋgaviikka gielddat *Romssa ja Finnmárkku fylkkas*
2. Ávjovári válgabiire/Ávjovári valgkrets: Kárášjoga ja Porsáŋggu gielddat ja Guovdageainnu suohkan *Romssa ja Finnmárkku fylkkas*
3. Davveguovllu válgabiire/Nordre valgkrets: Davvisiidda ja *Muosáid gielddat, Hámmerfeastta, Álttá, Ákŋoluovtta, Láhpi, Skiervvá, Návuona ja Ráissa* suohkanat *Romssa ja Finnmárkku fylkkas*
4. Gáiseguovllu válgabiire/Gáisi valgkrets: Gáivuona, Omasvuona, Ivgu, Gálssa, Romssa, Báhcavuona, Málátvuomi, Beardu, *Sáččá* ja Ráisavuona suohkanat *Romssa ja Finnmárkku fylkkas*
5. Viestarmera válggabijrra/Viesttarmeara válgabiire/Vesthavet valgkrets: Divrráid, Siellaga, Loabága, Rivttága, *Dielddanuori*, Ivvárstádiid, *Hársttáid ja Giehtavuona* suohkanat *Romssa ja Finnmárkku fylkkas* ja suohkanat *Sáláda,*

Bájjdára ja Meløy rájes ja davás Nordlándda fylkkas

6. Áarjel-Saepmie veeljemegievlie/Sørsamisk valgkrets: Nordlándda fylkka suohkanat *Ruovada ja Raavta rájes máttás, Trööndelage fylka, Surnadal ja Sunndal* suohkanat *Møre ja Romsdal* fylkkas ja *Eengerdaelie, Rendalen, Os, Tolga, Tynset ja Folldal* suohkanat *Innlandet* fylkkas
7. Lulli-Norgga válgabiire: dat suohkanat *Møre ja Romsdal ja Innlandet* fylkkain, mat eai gula válgabiirii 6, ja fylkkat *Vestland, Rogaland, Agder, Vestfold ja Telemark, Viken* ja Oslo.

Sámediggái galget välljejuvvot 39 áirasa. Guhtege válgabiirii juhkkujuvvojit vuos guokte áirasa. Dasto juhkkujuvvojit loahpat 25 áirasa gorálaččat válgabiirriid gaskkas jienastuslogu vuodul dan juohkinvuogi mielde, mii lea mearriduvvon válgalága § 11-3 goalmát laddasis. Lulli-Norgga válgabiirii ii galgga dattetge juohkit eanet áirasiid, go maid válgabiire livččii ožžon, jos buot 39 áirasa livčče juhkkujuvvon gorálaččat válgabiirriid gaskka.

Gonagas mearrida lánkaásahusain dárkilut njuolggadusaid áirrasjuogu ja evttohasaid välljema birra.

II

Láhka boahá fápmui dan rájes go Gonagas mearrida.

